

การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร

THE STUDY ON MUISIC CULTURE OF THE DAI (TAI) IN BANGKOK

Received: May 24, 2020

Revised: August 22, 2020

Accepted: August 24, 2020

วิทยา แก้วบริสุทธิ์*

Witaya Kaewborisut*

รุจี ศรีสมบัติ**

Rujee Srisombut**

* นิสิต ปริญญาโท สาขามานุษยวิทยาและดนตรีวิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Master's student in Ethnomusicology, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

* Email: paulgilbird@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Assistant Professor and Ph.D., Division of Thai and Asian Music, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

** Email: rujee@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาได้ใช้วิธีทางมานุษยวิทยาเป็นแนวทางในการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาคือ ศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครยังคงดำรงรักษาไว้ได้ดีเหมือน เดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในสถานที่อื่น ๆ ศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไตยังมีความคล้ายคลึงกันกับประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไทย เช่น งานประเพณีวันขึ้นปีใหม่ งานประเพณีวันสงกรานต์ งานประเพณีวันวันเข้าพรรษาออกพรรษา

คำสำคัญ : กลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่), วัฒนธรรม

Abstract

The purpose of this research is to study the culture of Dai (Tai) ethnic group in Bangkok. This study used anthropological method as a guideline of study with the aim of studying the culture of Dai (Tai) ethnic groups in Bangkok. The results showed that culture, traditions, and way of life of the Dai (Tai) ethnic group in Bangkok were still well maintained similar to the Dai (Tai) ethnic group in other places. The cultures of Dai are also similar to the traditions and cultures of Thai people such as New Year's Day traditions Songkran Festival Traditional Lent Day, and Lent Day.

Keywords: Dai (Tai), Culture

บทนำ

ปิลันธน์ ไทยสรวง (2544) ได้กล่าวว่า ชาวไตคือกลุ่มคนไทยบางกลุ่มที่เรียกว่า เจี้ยว แต่เป็นคำที่คนไตไม่ค่อยชอบ เพราะสื่อไปในทำนอง ค่านิยมที่เหลื่อมล้ำทางสังคม หรือบางครั้งในบางแห่งก็เหมาเรียกคน กุลา หรือ กุหล่า โดยเข้าใจผิด เพราะเป็นคำที่เรียกคนต้องซู ซึ่งเป็นชาติพันธุ์หนึ่งในพม่าที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับชาวไตในรัฐฉาน ประเทศพม่าจนบางครั้งไทใหญ่ก็พลอยถูกเข้าใจไปว่าเป็นพวกเดียวกันซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งติดทางตอนใต้ของพม่า และภาคเหนือของประเทศไทย

โดยนักวิชาการบางท่านลงความเห็นว่า คำว่าชาน หรือ ฉานนั้น มีที่มาจากคำว่า สยาม นั่นเอง และเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นของชาวไตคือ นั่นหมายถึงความศรัทธาอย่างลึกซึ้งต่อพุทธศาสนา โดยเฉพาะในการทำบุญทำทาน จนถึงกับมีคำกล่าวว่า “อย่ากินอย่างม่าน (พม่า) อย่าदान (ทำทาน) อย่างไต” เพราะคนไตมีความเชื่อในเรื่องการทำบุญ การถือศีลและบำเพ็ญทานบารมี ผู้ใดที่ทำบุญให้ทาน ให้กับวัดกับพุทธศาสนา มาก ก็จะได้รับเกียรติได้รับการยกย่องจากสังคมของคนไต

ปัจจุบันชาวไตที่อาศัยอยู่ในเขตพม่าประสบปัญหาความไม่สงบในบ้านเมืองตนเอง ทำให้ชาวไตบางกลุ่มต้องการอิสระจากการปกครองของรัฐบาลพม่า จึงพยายามที่จะต่อสู้เพื่อความสงบสุขและความเป็นธรรมให้กับกลุ่มชนชาติของตน แต่ยังคงมีบางส่วนที่อพยพหลบหนีเข้ามาสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะเข้ามาทางอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แต่เนื่องด้วยรัฐบาลไทยไม่มีนโยบายที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ ที่ชัดเจนกับกลุ่มชนนี้ ทำให้กลุ่มชาวไตรู้สึกถึงความต้องการการอยู่รอดทั้งในเรื่องความปลอดภัยและที่พักพิง ส่งผลให้ชาวไตจำนวนมากย้ายถิ่นทะลักเข้าสู่เมืองใหญ่ของประเทศไทย อย่างที่เห็น ในปัจจุบัน รวมถึงกรุงเทพมหานครที่เปรียบเสมือนแหล่งรวมชาติพันธุ์หลากหลายที่หลั่งไหลเข้ามาเพื่อทำมาหากิน

ดังนั้นคนไตจึงอพยพเข้ามากรุงเทพฯ ตั้งแต่ช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมี วัดดอนหรือวัดดอนกุหล่า เป็นศูนย์กลางที่สำคัญของ การตั้งบ้านเรือนของชาวไตและมักจะไม่ได้ไกลจากวัด เนื่องจากชาวไตมีความผูกพันกับวัด เพราะถือว่าเป็นแหล่งรวมจิตใจที่สำคัญ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ที่วัดดอนกุหล่า ทำให้กลุ่มคนไตในกรุงเทพฯ ขาดศูนย์รวมจิตใจไประยะหนึ่ง และในปี พ.ศ. 2520 ชาวไตได้พยายามสร้างศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มตนขึ้นมาใหม่ในเขตกรุงเทพมหานคร เขตยานนาวา ถนนสาธุประดิษฐ์มูลนิธิพระธรรมแสง (วัดใหม่) ซอย สาธุประดิษฐ์ 44/1 เพื่อเป็นศูนย์กลางของชาวไตในกรุงเทพฯ อีกครั้ง

ต่อมาได้เริ่มมีการก่อตั้งและเผยแพร่แบบแผนการสอนของโรงเรียนขึ้นมาอีก1 ที่ตั้งแต่วันที่ 11 เดือน 11 ปี 2011 โดย ครูหนุ่มฮักโดย เจ็ดจอมฉาย โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่าตมตันโดย และคำว่า ตมตันไตหมายถึงศูนย์รวมแบบแผนเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ความเป็นไต วันที่เปิดเป็นทางการวันแรกคือวันที่ 13 กันยายน 2013 ที่ ซอย นวมิตร 145 แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม โดยมุ่งเน้นทางด้านภาษาดนตรีและวัฒนธรรมทั้งหมด ทุก ๆ แขนงของชาวไต (ไทใหญ่) โดยโรงเรียนตมตันโดยนั้นจะสอนทุกอย่างที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาเพื่อให้ลูกหลานชาวไต (ไทใหญ่) นั้นไม่หลงลืมวัฒนธรรมของตนไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ย่อยเพื่อศึกษาวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตและความเชื่อ ในประเด็นด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านวิถีชีวิต และด้านความเชื่อ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

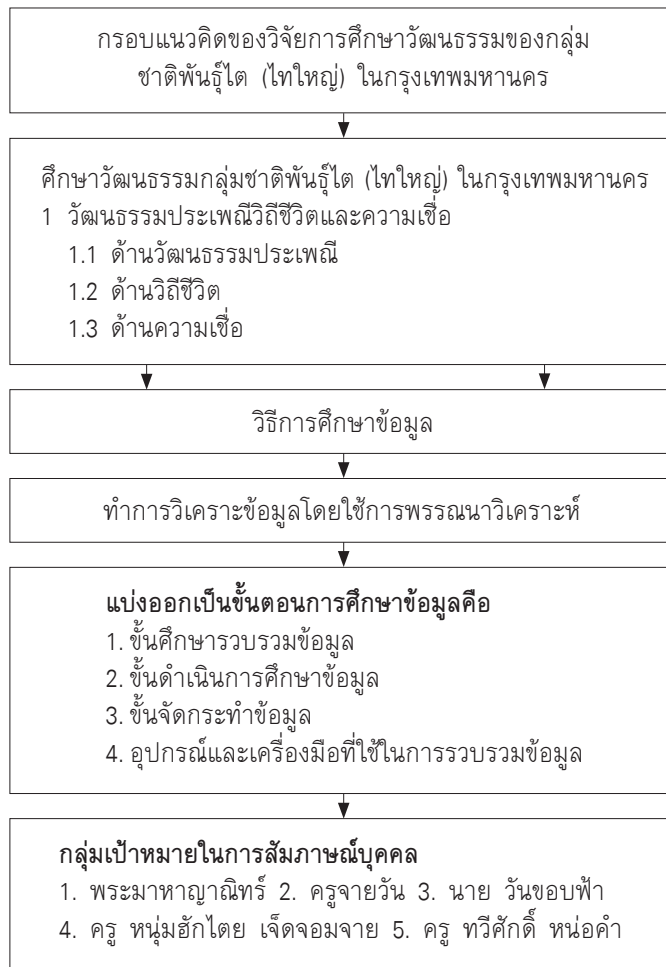
จุไรรัตน์ วรรณศิริ และเลห้ล้า ตริเออากานูกล (2552) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ไทพยพมาในประเทศไทยจังหวัดเชียงรราย พบว่า ชาวไทพยพ หรือไตเออวลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อพยพมาจากบ้านพยพ ตำบลโฆชาเจียง อำเภอชินผิง มณฑลยูนนานประเทศจีน สู่ประเทศไทยด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง และความเชื่อเป็นหลัก ชาวไทพยพมีภาษาพูดเป็นของกลุ่มตนเอง อยู่ในตระกูลภาษาไทแต่ไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง มีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ชัดเจนซึ่งสะท้อนออกมาผ่านวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ทั้งอาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค การจักรสาน และการแต่งกาย นอกจากนี้จากข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าชาวไทพยพส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดกระบวนการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทพยพไว้เพื่อลูกหลานมีความภาคภูมิใจในเชื้อ สายไทพยพ กระทั่ง เกิดชมรมไทพยพขึ้น เพื่อสืบสานอัตลักษณ์ไทพยพ

วลันต์ ปัญญาแก้ว (2550) ได้ทำงานวิจัยเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมผ่าน “โครงการพัฒนา” วัฒนธรรมเพลงไตในสมัยใหม่ ในสิบสองปันนาโดยด้านที่เน้นการพิจารณาขบวนการก่อตัวขึ้นมาของกลุ่ม เสียงไต เป็นกรณีศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมของเพลงไตสมัยใหม่ ที่แสดงให้เห็นว่า ปฏิบัติการของการเดินทางเคลื่อนที่ข้ามรัฐชน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางของผู้คน เช่น ที่ผ่านการค้า การท่องเที่ยว การเยี่ยมญาติมิตรและการศึกษาหาความรู้ของพระและเณร หรือการเคลื่อนย้ายของสิ่งของและสินค้าทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นคลื่นวิทยุ เทปคาสเซ็ท ซีดี และ วิดีโอ ซีดี เพลงและภาพยนตร์ คือกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อขบวนการรื้อฟื้นและสืบทอดทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของชาวลื้อในสิบสองปันนาเรื่องราวของ เสียงไต อีกด้านหนึ่ง ชี้ให้เห็นว่าการเดินทางและเคลื่อนที่ข้ามรัฐชนดังที่กล่าวมานี้คือกระบวนการที่ก่อตัวขึ้นเพื่อโต้ตอบต่อการปรับเปลี่ยนเชิงนโยบายของรัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำกับและควบคุมรวมถึงการสอดส่องตรวจตราอาณาบริเวณของชายแดน ในอีกด้านของเรื่องต่าง ๆ จากเสียงไตเองก็ยังชี้ให้เห็นว่าปฏิบัติการของการเดินทางเคลื่อนที่ดังกล่าวนี้ขณะเดียวกันก็ท้าทายต่อกระบวนการทางอำนาจที่รัฐชนของจีนในยุคใหม่ใช้การผนวกรวมและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและตัวตนทางวัฒนธรรมของคนเมืองลื้อมากกว่าครึ่งศตวรรษการก่อตัวขึ้นมาของเสียงไตซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า ภายใต้บริบทใหม่ของการพัฒนาทั้งในระดับชาติของจีนและระดับภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนยังมีที่ว่างที่สามารถเปิดโอกาสให้พลเมืองชนชาติส่วนน้อยได้เข้ามาช่วงชิง เพื่อขับเคลื่อนและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและด้านทางวัฒนธรรม หรือการพัฒนาความเป็นท้องถิ่นของชาวไต

ศิริพร สุรินทร์ศิริรัฐ (2560) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ฟ็อนนกกิงกะหล่า : ครูล้างคา จางยอต ว่า ไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานอยู่ในแถบภาคเหนือของไทย เช่น แม่ฮ่องสอน เชียงรรายและเชียงใหม่ ชาวไทใหญ่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในอาณาเขตประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดีย พม่า จีนและประเทศไทย ในปัจจุบันชาวไทใหญ่เรียกตนเองว่า ไต และมีชื่อต่อท้ายตามด้วยแหล่งที่อยู่อาศัย เช่น ไตที่อยู่แถบลุ่มน้ำลื้อในแคว้นสิบสองพันนา เรียกตนเองว่า “ไตลื้อ ” คนไตที่อพยพมาจากลุ่มน้ำชินในแคว้นเชียงตุง เรียกตนเองว่า “ไตชิน” หรือไทเขิน เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ (ไต) อาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในรัฐฉาน ซึ่งมีจำนวนประชากรเป็นที่สองรองจากชาวพม่า

กรอบแนวคิด

จากกรอบแนวคิดนี้ จะทำการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการให้ข้อมูลในการศึกษาวัฒนธรรมอย่างไม่เป็นทางการ แล้วนำข้อมูลนั้นมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการศึกษาหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์บทบาททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์และความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมของชาวไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร วัดใหม่ สาธุประดิษฐ์ ซ.44/1 มูลนิธิพระธรรมแสงและโรงเรียนตมตันโตย ซอยนวมินทร์ 145 แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม ในครั้งนี้เป็นการศึกษาด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการแสดงและดนตรีที่ใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติภาคสนามโดยการศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของชุมชนชาวไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียงรวมทั้งศึกษาจากการแสดงดนตรีพื้นบ้านจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รวบรวมไว้นำมาวิเคราะห์ โดยจัดระเบียบเรียงเป็นการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบ

การศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล และอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จาก 1) สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) หอสมุดแห่งชาติ 3) หอสมุดชุมชนอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ 4) หอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5) ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1.2 ศึกษาข้อมูลจากบุคคล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ภาคสนามและสอบถามพูดคุยแบบไม่เป็นทางการจากชาวบ้านฝ่ายจิตอาสาตามงานประเพณีต่าง ๆ

2. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล

2.1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยจะทำการสังเกตโดยการเก็บบันทึกข้อมูลทางภาพถ่ายภาพนิ่งและ VDO ในกิจกรรม และพิธีกรรมทางประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไตในกรุงเทพมหานคร และ 2.2 จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 ท่าน ดังต่อไปนี้ 1) สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดใหม่ สารูปประดิษฐ์ ช.44/1 มูลนิธิพระธรรมแสง พระมาญาณวิธาน 2) MR.SAI WIN KYAW ครูจารย์วันเลขาการโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนเยาวชนไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครศึกษาทางมูลนิธิพระธรรมแสง 3) นายวันขอบฟ้า (เจ้าหน้าที่อาสาสมัครเก็บข้อมูล) 4) ครูหนุ่มรักโดยเจตจำนงยอม ผู้สอนการโรงเรียนตมตันไต 5) ครูทวีศักดิ์ หน่อคำ ครูดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นบุคคลข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการให้ข้อมูลในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร

3. ขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล

ข้อมูลทางเอกสารโดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหอสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการโดยบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่เลือกไว้แล้วนำมาถอดข้อมูลโดยการใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

4. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมในการศึกษานี้ประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียง กล้องดิจิทัล กระดาษจดบันทึกดินสอยยางลบ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสังเกตการณ์

5. ขั้นตอนนำเสนอข้อมูล

ศึกษาวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครจะแบ่งข้อมูลการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ โดยเรียงลำดับต่อไปนี้ วัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตและความเชื่อ ประกอบด้วย 1) ด้านวัฒนธรรมประเพณี 2) ด้านวิถีชีวิต และ 3) ด้านความเชื่อ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร นั้นได้มาจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติพื้นที่ภาคสนามโดยการศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของชุมชนชาวไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร ณ วัดใหม่ สารูปประดิษฐ์ ช.44/1 มูลนิธิพระธรรมแสงและโรงเรียนตมตันไต ชอยนวมินทร์ 145 แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่มเป็นหลักเพราะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือศูนย์กลางของชาวไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครและในปัจจุบันด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียงรวมทั้งศึกษาจากการแสดงดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มารวบรวมไว้นำมาวิเคราะห์โดยจัดเรียงเรียงเป็นการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

วัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตและความเชื่อ

ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครนั้นยังคงดำรงรักษาไว้ได้ดีเหมือน เดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในสถานที่อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีและ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับ ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไทยของเรานี้เอง ได้แก่ งานประเพณีวันขึ้นปีใหม่ งานประเพณี ตักบาตรพระร้อย งานประเพณีวันสงกรานต์ และงานประเพณีวันเข้าพรรษาออกพรรษา โดยผู้วิจัยจะ ทำการแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังต่อไปนี้

1.1 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่

วันขึ้นปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) คือวันที่ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนอ้ายของทุกปี ซึ่งใน ปีนี้ตรงกับวันที่ 19 พฤศจิกายน 2560 ในงานวันขึ้นปีใหม่นี้จะมีชาวไต มารวมตัวกันเป็นจำนวนมากใน วัดไทใหญ่และในชุมชน ในงานนี้จะพบเห็นการแสดงดนตรีที่หาดูได้ยากแม้แต่ในรัฐฉานเองก็ตามเพราะจะมี ให้เห็นเฉพาะงานมงคลใหญ่ ๆ ของชาวไตเท่านั้นได้แก่การแสดงที่เรียกว่าจ๊าดไต นอกจากการแสดงจ๊าด ไตก็ยังมีการบรรเลงดนตรีที่เรียกว่าวงกลอง มอญ เชิง ประกอบเข้ากับการรำกั๊กกะหล่าและรำไตอีกด้วย โดยการแสดงการรำกั๊กหรือการรำกั๊กกะหล่านี้จะขึ้นในงานมงคลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) และในทุก ๆ ที่นั้นมักจะต้องมีวงกลองมอญและการแสดงการรำกั๊กไตอยู่ด้วยในทุก ๆ งานมงคลไม่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) จะไปอยู่ที่ใดหากมีงานมงคลเกิดขึ้นที่ใดก็มักจะพบเห็นวงดนตรีแบบนี้และ การแสดงรำกั๊กไตแบบนี้อยู่ด้วยในทุก ๆ ที่เพราะว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) มีความเชื่อกันว่าเสียง ของวงกลอง มอญเชิง คือเสียงที่ศักดิ์สิทธิ์และผู้ที่ได้พบเห็นการแสดงการรำกั๊กหรือกั๊กกะหล่าและ การรำไตผู้นั้นจะประสบพบแต่ความโชคดีมีชัย

งานประเพณีตักบาตรพระร้อย

งานตักบาตรพระร้อยของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ซึ่งในการลงพื้นที่ครั้งนี้ตรงกับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2561 ณ บริเวณทางเข้าชุมชนและวัดไทใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ในวันที่ได้มีกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ที่อาศัยอยู่ในทุก ๆ ที่ของกรุงเทพมหานครมารวมตัวกันทำบุญตักบาตในงานประเพณีตักบาตร พระร้อยเต็มสองข้างถนนสาธุประดิษฐ์ ซ.44/1 หน้าชุมชนของชาวไตจนไม่สามารถนับจำนวนคนได้ โดยจะ มีขบวนพานเงินพานทองนำหน้าคานแบกหามพระพุทธรูปหลังจากนั้นจึงตามมาด้วยพระสงฆ์ และชาวไตที่ อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครในที่ต่าง ๆ ได้เตรียมข้าวสารอาหารแห้งและเงินทองมาทำบุญในงานประเพณี ตักบาตรพระร้อยกันในวันนี้

งานประเพณีวันสงกรานต์

ในวันสงกรานต์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นั้นถึงจะเหมือนกันกับชาวไทยของเราก็ตามแต่ก็ มีอย่างหนึ่งที่เหมือนกันคือชาวไตจะมีการทำขนมข้าวมูลห่อเดือน 5 โดยจะร่วมมือกันทำขึ้นในเฉพาะวัน สงกรานต์เท่านั้น เพื่อเสริมแต่การถวายให้พระพุทธรูปเจ้าและเพื่อถวายในแด่พระสงฆ์จากนั้นก็นำไปมอบ ให้กับญาติผู้ใหญ่หรือผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อขอพรและขอขมาในขณะที่เข้าไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่อีกด้วย

งานประเพณีวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา

วันเข้าพรรษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร นั้นไม่มีความแตกต่างจากของ ชาวไทยเราเลยในเวลาช่วงเช้าจะเต็มไปด้วยผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) จำนวนมากที่มาพร้อมกันทำบุญ ในวันเข้าพรรษานี้ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นั้นจะให้ความสำคัญกับวันสำคัญทางศาสนาเป็นอย่างมาก ถึงกับว่าถ้างานที่ทำอยู่ในกรุงเทพมหานครนั้นไม่หยุดกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ก็จะต้องลาออกมาเพื่อ มาทำบุญในวันเข้าและวันออกพรรษากันเลยทีเดียวเพราะกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นั้นต่างถือกันว่างาน ยังต้องทำอีกหลายวันแต่วันสำคัญทางศาสนาเช่นเข้าพรรษาและออกพรรษานั้นในหนึ่งปีนั้นก็แค่ ครั้งเดียวจึงจำเป็นที่จะต้องมาทำบุญให้ได้ โดยในงานจะมีการบรรเลงดนตรีของที่เราพบเจอใน วันเข้าพรรษานี้คือวงกลองมอญเชิงมาบรรเลงดนตรีหรือทำการละเล่นดนตรีพื้นบ้านซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นี้ถือกันว่าวงกลองมอญเชิงนี้เป็นเครื่องดนตรีที่มีความศักดิ์สิทธิ์มีความเป็นสิริมงคลซึ่งในพิธี มงคลหรือว่าในวันที่เป็นมงคลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นี้จะพบเห็นวงดนตรีแบบนี้อยู่ใน

ทุก ๆ งานมงคลกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ต่างร่วมกันบรรเลงกับบรรยากาศในงานตลอดทั้งวันเข้าพรรษา เพื่อให้เสียงเครื่องดนตรีที่เป็นสิริมงคลนี้อยู่กับงานวันเข้าพรรษาไปตลอดทั้งวันอีกด้วย

1.2 ด้านวิถีชีวิต

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไตในกรุงเทพมหานครนั้น มีความเป็นอยู่เฉกเช่นเดียวกับแรงงานจากประเทศพม่าบ้างก็รับจ้างทำงานบ้านก็ทำงานโรงงานแต่แรกมักจะสังเกตเห็นได้จากการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ที่จะมีความโดดเด่นไม่เหมือนกับกลุ่มชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นมักจะมีลวดลายที่โดดเด่นทั้งของผู้ชายและของผู้หญิงบางคนก็โพกผ้าไว้บนศีรษะมีทั้งชายและหญิงบางคนก็สะพายย่ามไว้ใช้แทนกระเป๋า แต่ในบางส่วนก็จะแต่งกายเป็นแบบชุดสากลทั่วไปแต่เราจะมิอาจสังเกตได้จากกระเป๋าย่ามลายเสื้อที่มักจะมีภาษาไทยและธงชาติหรือเสื้ออยู่ด้วยเสมอเพราะกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นถือว่าเสื้อเป็นสัตว์ที่กล้าหาญและสง่างามส่วนสีของธงชาติจะมีอยู่ด้วยกันทั้งหมดสามสีคือ แดง เหลือง เขียว สีแดงหมายถึงชาติเลือดเนื้อสีเหลืองหมายถึงศาสนาสีเขียวหมายถึงความร่มเย็นและความอุดมสมบูรณ์ ส่วนอาหารการกินของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครนั้นจะมีชาวไตบางส่วนที่ติดต่อล้างซื้ออาหารจากอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายเพื่อนำมาขายให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ของตนให้ได้รับประทานอาหารที่เป็นของประเทศชาติของตนเองเพื่อที่จะได้รู้สึกเหมือนอยู่ในประเทศธิปไตยตลอดเวลา บ้านเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครนั้นส่วนใหญ่กลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพนั้นมักจะเช่าบ้านเรือนในกรุงเทพมหานครอยู่กันมากกว่าบางส่วนก็อยู่กับวัดหรือบริเวณใกล้ ๆ วัด

1.3 ด้านความเชื่อ

กลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นมีความเคารพผีบ้านผีเมืองซึ่งมีความเชื่อกันว่าเป็นผู้สร้างเมือง หากจะต้องเดินทางไปไหนมาไหนหรือจะมีพิธีกรรมต่าง ๆ จะต้องมีการกราบไหว้ผีเจ้าเมืองเพื่อเป็นการบอกกล่าวและให้ผีเจ้าเมืองคุ้มครองและในวันขึ้นปีใหม่นั้นจะมีการจุดเทียนด้วยกัน 12 เล่ม เพื่อเป็นตัวแทน 12 เดือนในรอบ 1 ปี โดยมักจะจุดไว้ที่ศาลเจ้าเมืองประจำเมืองตามที่ตนอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นนับถือศาสนาพุทธโดยสังเกตได้จากวัดและเจดีย์ที่มีในแต่ละเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นและในแต่ละบ้านนั้นจะมีทั้งพระไว้กราบไหว้บูชาโดยจะมีการเปลี่ยนอาหารคาวหวานที่บูชาพระทุก ๆ วันเป็นประจำ กลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) นั้นมีความเคร่งครัดในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากหากบ้านไหนมีลูกชายก็ต้องให้บวชเป็นพระภิกษุอย่างน้อย 1 รูปโดยเชื่อกันว่าเป็นการทำบุญให้กับครอบครัวและเป็นการลืบทอดพระพุทธศาสนาด้วย และความเชื่ออีกอย่างหนึ่งนั้นมีความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับรอยสักหรือการสักยันต์โดยมีความเชื่อกันว่าจะสามารถทำให้ร่างกายแข็งแรงหรือในเวลายามออกศึกสงครามอาวุธต่าง ๆ จะไม่สามารถทำอันตรายใด ๆ ให้กับผู้ที่สักยันต์ได้เพราะในน้ำหมึกที่ใช้ในการสักยันต์นั้นจะมีตัวยาสมนไพรผสมไว้ด้วย แต่เดิมนั้นจะสักยันต์กันทั้งตัวแต่ในปัจจุบันนี้คนรุ่นใหม่แทบจะไม่มีการสักยันต์แบบโบราณกันอีกแล้วยังคงเหลือแต่เพียงคนเฒ่าคนแก่ที่มีอายุโดยประมาณ 50 ปีขึ้นไปที่ยังหลงเหลือรอยสักยันต์อยู่ในร่างกาย และวิถีชีวิตในทุก ๆ วัดจะมีการเดินทางไปทำบุญตักบาตรและฟังธรรมเทศนารวมทั้งยังช่วยกันร่วมบริจาคเงินและบูรณะศาสนสถานต่าง ๆ ของตนอีกด้วย

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร นั้นยังคงแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมทางในแต่ละด้านรวมไปถึงทางด้านดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) แบบดั้งเดิมได้เป็นอย่างดีเหมือนกับอยู่ในรัฐฉานประเทศพม่า และยังคงมีการเรียนการสอนทางด้านดนตรีศิลปะการแสดงต่าง ๆ และวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้านของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครนั้นยังเป็นศูนย์กลางของการศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์โต (ไทใหญ่) ในทุก ๆ ที่รวมไปถึงรัฐฉานประเทศพม่าอีกด้วย

การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) นั้นด้านวัฒนธรรมประเพณี / ทางดนตรีนั้นมีผลกระทบต่อการศึกษาคือชาวไตหรือไทใหญ่ในอดีตนั้นมีการถ่ายทอดการศึกษาวรรณกรรมทางด้านดนตรีแต่เพียง 1 คนเท่านั้นจึงส่งผลกระทบให้กลุ่มเยาวชนคนอื่นนั้นเกิดการเรียนรู้อย่างคร่ำครึกลักร้าขึ้นมาในกลุ่มชาติพันธุ์นี้และทางโรงเรียนดุดันโดย ซอย นวรินทร์ 145 แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่มได้จัดการร่างหลักสูตรทางการศึกษาทางวิชาการต่าง ๆ และทางด้านวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้านขึ้นมาเพื่อเป็นการอนุรักษ์การศึกษาทางวิชาการและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) รวมไปถึงเป็นการฝึกสมาธิสติปัญญาและการยอมรับทางสังคมของของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในทุก ๆ ที่อีกด้วย ด้านวิถีชีวิตวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชนชาวไตหรือไทใหญ่มักจะชอบอยู่ใกล้วัดเพราะว่าวัดคือศูนย์รวมจิตใจของชาวไตหรือไทใหญ่ซึ่งวัดใหม่ สารูปประดิษฐ์ ช.44/1 มูลนิธิพระธรรมแสงหรือเรียกได้อีกชื่อว่า วัดไทใหญ่ ซึ่งวัดนี้นั้นคือศูนย์รวมทางจิตใจและทางสังคมในทุก ๆ ด้านของชาวไตหรือไทใหญ่ในกรุงเทพมหานครและยังเป็นที่พักพิงอยู่ในการรวมตัวประชุมนัดหมายกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการศึกษาทางวิชาการต่าง ๆ ในต้นเป็นฉบับของการศึกษาทางวิชาการที่ดีและทำให้มีผลในเชิงรูปธรรมอย่างชัดเจนเช่นและทำให้คนมีคุณธรรมในการดำรงชีวิตประจำวันอีกด้วย ด้านความเชื่อของชาวไตหรือไทใหญ่นั้นมีความเชื่อและนับถือศาสนาพุทธและมีการบวชเรียนในทุก ๆ บ้านเพื่อศึกษาทางโลกและทางธรรมซึ่งวัดใหม่ สารูปประดิษฐ์ ช.44/1 มูลนิธิพระธรรมแสงหรือเรียกได้อีกชื่อว่า วัดไทใหญ่นั้นก็เป็นศูนย์การศึกษาในวัดหรือโรงเรียนทั่วไปทางสังคมและการศึกษาในวัดนั้นได้รับการยอมรับและการรับรองตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองเราจึงเห็นกลุ่มชาติพันธุ์ไตหรือไทใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกมากมายในประเทศไทยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของพระภิกษุสงฆ์เพราะว่าชาวไตหรือไทใหญ่นั้นมีความเชื่อทางการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมไปด้วยกันจะทำให้คนเป็นคนดีและมีศีลธรรมในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ส่งเสริมให้มีการเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมและจากการลงพื้นที่ศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาเรื่องความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครและในที่อื่น ๆ 2) ศึกษารูปแบบทางประเพณีงานปอยส่างลองประจำปีจังหวัดแม่ฮ่องสอนในรูปแบบทางวัฒนธรรมทั้งหมดในงาน 3) ศึกษาขั้นตอนพิธีกรรมและประวัติความเป็นมาว่าร่วมไปถึงการแสดงศิลปะพื้นบ้านต่าง ๆ ในงานวันชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) มีด้วยกันทั้งหมดที่สถานที่ได้แกดอยไตแลง ดอยก่อวัน ดอยก่อลม 4) ศึกษางานประเพณีขึ้นปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ในรัฐฉาน และ 5) ศึกษางานประเพณีการจัดวันสงกรานต์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไทใหญ่) ใน 12 ปันนา

บรรณานุกรม

- จุไรรัตน์ วรรณศิริ, และเลหฬ้า ตริเอกานุกูล. (2552). การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทพญาในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย. *มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 6-25.
- ปิลันธน์ ไทยสรวง. (2544). ชาวไทใหญ่ในกรุงเทพฯ. *จดหมายข่าวมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์*, 88, 3-7.
- วลันต์ ปัญญาแก้ว. (2550). เสียงใต้ล้อการเดินทาง/เคลื่อนที่ของพลเมืองลื้อ ลีบสองปันนา. *วารสารสังคมศาสตร์*, 19(2), 30-32.
- ศิริพร สุรินทร์ศิริรัฐ. (2560). ฟ็อนนกกิ่งกะหล่ำ: ครูล่างคำ จางยอด. ลักทอง : *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 23(1), 3.